

NEW DIASPORA: Η ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΠΛΕΥΡΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Νικόλαος Σταμπουλόπουλος
(Ιδρυτής και καλλιτεχνικός διευθυντής της New Diaspora)

Copyright: www.newdiaspora.com – Publication on RIEAS (www.rieas.gr) on 22 November 2015.

Αναδημοσίευση από το Cultural Politics of the Greek Crisis

Εν μέσω μιας πρωτοφανούς προσφυγικής κρίσης που κυριαρχεί στα διεθνή πρωτοσέλιδα, προκαλεί δημόσιες εκδηλώσεις αλληλεγγύης αλλά και κοινωνικών διακρίσεων, και φτάνει μέχρι και στο να κλονίσει τα θεμέλια της Ευρωπαϊκής Ιδέας, μια πιο ήσυχη και πολύ λιγότερο δραματική μεταναστευτική ροή συνεχίζει να μεγαλώνει. Οι δημοσιογράφοι και οι ειδικοί συχνά το αποκαλούν “ελληνικό brain drain” (διαρροή εγκεφάλων), αν και ήδη πρόκειται για κάτι πολύ ευρύτερο.

Αυτό που ξεκίνησε ως αύξηση στον αριθμό μορφωμένων και γλωσσομαθών νέων Ελλήνων επαγγελματιών που φεύγουν από τη χώρα τους, έχει εξελιχθεί σε ένα μαζικό κύμα ‘νεομεταναστών’ με μεγάλη γκάμα προϋπηρεσίας και ικανοτήτων. Όλοι φαίνεται να αποδίδουν αυτό το κύμα στη συνεχιζόμενη οικονομική κρίση, ωστόσο τα αίτια του είναι πιο περίπλοκα από έναν απλό συνδυασμό υψηλής ανεργίας και χαμηλών μισθών. Έρευνες έχουν δείξει ότι πολλοί Έλληνες μεταναστεύουν πιστεύοντας ότι δεν υπάρχει μέλλον στη χώρα τους – όχι μόνο για τους ίδιους, αλλά και για όλους τους υπόλοιπους. Έχουμε να κάνουμε με μία ηθική, πολιτισμική και βαθιά πολιτική κρίση. Κατά μία έννοια, θα μπορούσε να θεωρηθεί και υπαρξιακή.

Επισημώς, η νέα ελληνική διασπορά δεν αναγνωρίζεται καν ως ‘κανονικό’ μεταναστευτικό φαινόμενο, αφού κυρίως περιορίζεται εντός των συνόρων της ΕΕ, η οποία επιτρέπει την ανεμπόδιστη κινητικότητα ανθρώπινου δυναμικού που προέρχεται από τα κράτη-μέλη της.

Δεν υπάρχει αξιόπιστη εκτίμηση σχετικά με τον ακριβή αριθμό Ελλήνων που έχουν εγκαταλείψει τη χώρα τους τα τελευταία 5-6 χρόνια. Προσθέτοντας νούμερα από διαφορετικές πηγές, νομίζω πως είναι ασφαλές να υπολογίσει κανείς ότι τουλάχιστον 350-400.000 Έλληνες έχουν μετακομίσει στο εξωτερικό από το 2009, με σοβαρές πιθανότητες ο αριθμός τους να αγγίξει ή να ξεπεράσει το όριο των 500.000 έως το τέλος του 2015. Σε μια χώρα 11 εκατομμυρίων, αυτό το νούμερο αντιστοιχεί σε πάνω από 10% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού. Δεν τολμάω καν να υπολογίσω ποσοστό για τους απόφοιτους πανεπιστημίων στην ηλικιακή κατηγορία 20-35 ετών.

Έχοντας βιώσει προσωπικά τον ενθουσιασμό και την απογοήτευση της περιπέτειας του να ζει κανείς στο εξωτερικό σε καιρό κρίσης, κάποια στιγμή συνειδητοποίησα ότι πρόκειται για ένα ιστορικό φαινόμενο που πρέπει να καταγραφεί. Όντας σκηνοθέτης ντοκιμαντέρ, ξεκίνησα να κινηματογραφώ

ιστορίες Ελλήνων που είχαν πρόσφατα μετακομίσει στην Ολλανδία, όπου κι εγώ ζούσα μέχρι πριν από μερικούς μήνες. Τον Μάρτιο του 2013, μαζί με μια διεθνή ομάδα φίλων και εθελοντών, εγκαινιάσαμε τη New Diaspora – μία διαδικτυακή πλατφόρμα με στόχο να φιλοξενήσει μίνι ντοκιμαντέρ και κάθε είδους περιεχόμενο με προέλευση τους χρήστες, και θεματολογία σχετική με τις πολλαπλές πτυχές αυτού του ζητήματος.

Αντί να υιοθετήσουμε ένα παραδοσιακό μοντέλο προμηθευτή-καταναλωτή περιεχομένου, επιλέξαμε να διαμορφώσουμε μια κοινότητα ψηφιακής αφήγησης, όπου Έλληνες ‘νεομετανάστες’ από όλον τον κόσμο θα μπορούσαν να υποβάλλουν τις ‘ανοιχτές επιστολές’ τους, καθώς και φωτογραφίες και βίντεο. Η πρωτοβουλία μας προσέκλυσε το ενδιαφέρον του ελληνικού και ξένου τύπου, η επιρροή μας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μεγάλωσε, και οι συνεργασίες μας απέδωσαν καρπούς. Τώρα είμαστε στα πρόθυρα εξασφάλισης των αναγκαίων επιδοτήσεων και χορηγιών που θα επιτρέψουν στη New Diaspora να αναβαθμιστεί και να μετατραπεί σε ένα παγκόσμιο κανάλι συμμετοχικής καταγραφής, που όχι μόνο παράγει και φιλοξενεί μια ποικιλία εξειδικευμένου περιεχομένου, αλλά επίσης λειτουργεί σαν σημείο αναφοράς για να μπορούν οι Έλληνες εξωτερικού να δικτυωθούν μεταξύ τους, να οργανώσουν εκδηλώσεις και να διεκδικήσουν συλλογικά κοινούς στόχους. Όπως το δικαίωμα ψήφου από το εξωτερικό στις βουλευτικές εκλογές, ένα συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα που περιμένει να εφαρμοστεί εδώ και δεκαετίες.

Υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους θεωρώ ότι η πρωτοβουλία της New Diaspora είναι τόσο σημαντική:

- Εξακολουθεί να είναι επίκαιρη, αφού χιλιάδες Έλληνες συνεχίζουν να μεταναστεύουν κάθε χρόνο, με λίγους από αυτούς να αποφασίζουν να επιστρέψουν στο άμεσο μέλλον.
- Πολλοί από αυτούς αντιπροσωπεύουν το πλέον δυναμικό και καταρτισμένο κομμάτι του ανθρώπινου δυναμικού της Ελλάδας. Χωρίς την εμπειρία και το ταλέντο τους, η προοπτική επανεκκίνησης της ελληνικής οικονομίας γίνεται εξαιρετικά δύσκολη, αν όχι αδύνατη.
- Είτε τους δοθούν κίνητρα για να επανέλθουν στην Ελλάδα είτε όχι, οι Έλληνες εξωτερικού διατηρούν επιχειρηματικές δραστηριότητες που μπορούν να προσφέρουν τεχνογνωσία, έμπνευση ή ακόμα και θέσεις εργασίας στην πατρίδα τους.
- Ο επαναπροσδιορισμός μιας παρωχημένης συλλογικής ταυτότητας (που για κάποιο λόγο δείχνει να έχει μείνει κολλημένη στο στερεότυπο του ‘Ζορμπά’ της δεκαετίας του ‘60) είναι απολύτως απαραίτητος στην απόπειρα επανασχεδιασμού της επικοινωνιακής στρατηγικής της Ελλάδας, και δεν είναι εφικτό να γίνει αποκλειστικά από εκείνους που έμειναν πίσω.
- Σε μια εποχή που το ίντερνετ δίνει σχεδόν σε όλους την ευκαιρία να επικοινωνήσουν και να δικτυωθούν μεταξύ τους σε παγκόσμια κλίμακα, μισό εκατομμύριο άνθρωποι αξίζει να έχουν τη δική τους πλατφόρμα, ώστε να μπορεί να ακούγεται η φωνή τους.
- Αν και τα ελληνικά και διεθνή μέσα ενίοτε δημοσιεύουν ιστορίες για το ελληνικό ‘brain drain’, δεν υπάρχει άλλη οργανωμένη προσπάθεια καταγραφής ενός μεταναστευτικού ρεύματος σε πραγματικό χρόνο – με εξαίρεση τη New Diaspora.

Στη διάρκεια των τελευταίων ετών είδαμε αρκετές άσχημες εξελίξεις να συμβαίνουν στην Ελλάδα: απότομη αύξηση της ανεργίας και πτώση του ΑΕΠ (που μετέτρεψαν μια οικονομική ύφεση σε πλήρη κατάρρευση), απώλεια εθνικής κυριαρχίας και υποτίμηση των δημοκρατικών αξιών όπου οικοδομήθηκαν τα θεμέλια της Ενωμένης Ευρώπης, νεοναζί εγκληματίες να εισέρχονται στο κοινοβούλιο, καθώς και μία πολιτική και κοινωνική αστάθεια που απέχει πολύ από το φτάσει στο τέλος της.

Μού αρέσει να πιστεύω ότι η νέα ελληνική διασπορά μπορεί μακροπρόθεσμα να παίξει τον ρόλο του 'ιππικού', παρεμβαίνοντας σωτήρια όταν όλα τα υπόλοιπα έχουν αποτύχει να φέρουν την πολυπόθητη αλλαγή. Η αφήγηση ιστοριών βρίσκεται στην καρδιά αυτής της κοινής προσπάθειας, και θα ήταν ανόητο να μην την αξιοποιήσουμε σαν ένα εργαλείο που θα ενδυναμώσει όχι μόνο ένα 'έθνος χωρίς σύνορα' Ελλήνων που ζουν στο εξωτερικό, αλλά και τις ζωές και τα όνειρα εκείνων που παρέμειναν πίσω.